

בע"ה, חשוון תשע"ז, נובמבר 2016

חילוקי דעות, לא חילוקי לבבות

שיעור ליום הזיכרון ה- 21 ליצחק רבין
מתאים לכרזה "לוקחים אחריות על המילים"

רציונאל:

פעמים רבות לאורך ההיסטוריה חווה עם-ישראל מחלוקות קשות. החכמה היא לדעת לחלוק בכבוד, כלומר לא לתת לוויכוח לחדור לקשר עם הזולת, וודאי לא לפגוע בו משום דעותיו. לפני 21 שנה נרצח ראש ממשלה בישראל בגלל דעותיו. בשיעור זה נלמד עד כמה חשוב לשמור על המילים היוצאות מפינו, כדי למנוע מצבים כאלה בעתיד.

מטרות:

- התלמידים יכירו בכוחן הרב של מילים.
- התלמידים יבינו שמותר שיהיו חילוקי דעות, העיקר שלא יהיו חילוקי לבבות.
- התלמידים ילמדו לתת מקום לדעתו של האחר, גם אם הוא שונה ממני או לא מסכים איתי.

ההכנות הנדרשות:

- יש להביא קוביות משחק או כל דבר אחר עבור בניית מגדל.
- יש לצלם את תמונתו של יצחק רבין (נספח 1) עבור תלייה על הלוח.
- יש לצלם את הכרזה "לוקחים אחריות על המילים" (קובץ נפרד מצורף) עבור תלייה על הלוח.
- יש לצלם את תקציר קורות חייו של רבין (נספח 2) עבור העשרה למורה.

פתיחה - מגדל קוביות

- נזמין תלמיד לבנות מגדל מקוביות.
- נזיז את אחת הקוביות התחתונות ונראה כיצד כל המגדל מתמוטט.
- נדון: למה כל המגדל נפל? הרי בסך הכול הוצאנו קובייה אחת בודדת!
- נסביר כי לכל קובייה ישנה חשיבות עצומה. קובייה שזזה משפיעה על כל המגדל ועלולה אף למוטט אותו. במהלך השיעור נבין למה נמשלה הקובייה...

שלב א' – בסך הכול אות אחת

- נדון עם התלמידים: האם אתם חושבים שיש משמעות לאות אחת? הרי זו בסך הכול אות אחת, מה יקרה אם נזיז אותה / נעלים אותה / נחליף אותה?
- נשחק עם התלמידים משחק "קפד ראשו / זנבו" – כל פעם נותנים שתי הגדרות, כשהתשובות שלהן שונות רק באות אחת (למשקיעים – ניתן למצוא ציורים מתאימים, לתלות

אותם על הלוח והתלמידים יצטרכו למצוא את הזוגות. למשל תולים תמונה של דבק ותמונה של דב והתלמידים צריכים להתאים ביניהן).

- איתו מדביקים / חיה שחיה בקוטב (דבק / דב)
 - בה מסייעים ילדים לפני שלמדו ללכת / בנה של הפרה (עגלה / עגל)
 - אחד מהמספרים בקובייה / ההפך מקר (חמש / חם)
 - חודש עברי / בו נמצאות תרנגולות (אלול / לול)
 - חג המצות / קו ישר (פסח / פס)
 - זוחל מסוכן / אדם במנוחה (נחש / נח)
 - ממנה בנוי בית / צאצא של האב (אבן / בן)
 - מימיו הפכו אדומים / מגרש את החושך (יאור / אור)
 - נחל גדול / גבעה גדולה (נהר / הר)
 - אחד מהצבעים / נמצא בשפע על שפת הים (כחול / חול)
 - בן זוגה של הכלה / מיילל בלילות (חתן / תן)
- נאמר לתלמידים: במשחק זה ראינו שיש חשיבות רבה לכל אות. אות מסוגלת לשנות מילה, משמעות. ואם זה כוחה של אות – הבה נראה מה כוחה של מילה...

שלב ב' – כוחה של מילה

- נאמר לתלמידים משפטים שונים, אשר כל אחד מהם יקבל משמעות שונה, לעיתים הפוכה, כשמשנים מילה אחת (למשקיענים – ניתן להמחז את הסיטואציות):
 - אישה נכנסת למסעדה. ניגש המלצר ושואל: "האם תרצי עוגת קצפת?" עונה האישה: "אני לא אוהבת עוגת קצפת". אבל המלצר שמע: "אני אוהבת עוגת קצפת". הוא הביא לה עוגת קצפת, האישה לא הבינה מדוע...
 - מורה סיים ללמד את החומר למבחן. "האם הכול ברור?" "הכול לא ברור", ענה תלמיד אחד. "מצוין", אמר המורה, ששמע "הכול ברור", ולא הבין מדוע התלמיד נכשל...
 - מורה הוציא תלמידים לטיול, כיוון ששמע "לא צפוי גשם", בעוד החזאי אמר "צפוי גשם". התלמידים חזרו רטובים...
 - איש העסקים חיכה לפגישה ב- 9:00 במשרדו. הוא איבד סבלנות כיוון שהמזכירה הודיעה לו שהאיש עימו הוא אמור להיפגש – התקשר והודיע שהוא לא מאחר. אך באמת האיש התקשר והודיע "אני מאחר". כשהגיע מצא איש עסקים לחוץ ומתוסכל.
- נדון עם התלמידים: מה ניתן ללמוד מהתרגילים הללו? (כוחה של מילה).

שלב ג' – גם כשרבים – אנו לא אויבים

- נסכם מה שלמדנו עד כה – על חשיבותה של אות וחשיבותה של מילה.

- נסביר את המשחק הבא: המורה אומר משפט. כל מי שמסכים עם המשפט הולך לצד ימין. מי שלא מסכים – הולך לצד שמאל. לאחר שכל התלמידים התחלקו לצדדים – מזמינים נציג מצד ימין ונציג מצד שמאל שיתווכחו ביניהם. דוגמאות למשפטים:

- אני אוהב את החורף
- אני אוהב את שיעור אנגלית
- פיצה יותר טעימה מגלידה
- אני מחכה כבר לטיול הבא
- עדיף לגדל כלב בתור חיית מחמד מאשר לגדל חתול

לשכבה הבוגרת יותר:

- עדיף להיות צמחוניים מאשר לאכול בשר
- אני בעד נסיעה בתחבורה ציבורית על פני רכב פרטי בגלל איכות הסביבה
- צריך להוסיף שעות לימוד נוספות במתמטיקה
- נבחן את הוויכוח, תוך שאנו מעודדים את הצדדים להתווכח כמה שיותר בלהט, עם כל הלב.
- נשאל את התלמידים שהתווכחו: איך הרגשתם? האם חוסר ההסכמה ביניכם גרמה לכם ח"ו לרגשות שליליים כלפי הזולת?
- נסכם: מותר לריב, מותר שיהיו חילוקי דעות. העיקר שלא יהיו חילוקי לבבות! אפשר לא להסכים עם הזולת אפילו במשהו מאוד מהותי, אבל אסור לשנוא אותו בגלל זה. עלינו ללמוד לתת מקום גם לדעתו של האחר. זה לגיטימי לא להסכים. אבל לא לגיטימי להשתמש באלימות (פיזית או מילולית) עקב כך. יש דרך לנהל מחלוקות. דרך של דו שיח מכבד, הבהרת הדעה והקשבה לזולת.

להעשרה: שני יהודים, שלוש דעות, לב אחד

- נאמר לתלמידים: בקיץ תשע"ד נחטפו ונרצחו שלושה נערים. אחד הנערים הוא נפתלי פרנקל מנוף איילון. אימו רחלי פרנקל שלחה בקיץ שעבר (תשע"ה), שנה אחרי, ברכה לתלמידי החמ"ד, וכך היא אומרת (קישור לברכתה של רחלי פרנקל):
<https://drive.google.com/file/d/0B73v1xPEGn6lejVvdGk4QU1Jems/view>
- בהספד (על הנערים) הרב דוב זינגר אמר: "אנחנו רגילים להגיד שכשיש שני יהודים יש שלוש דעות. וזה ככה, ככה צריך להיות. אבל צריך לזכור שזה שני יהודים, שלוש דעות אבל לב אחד". אז זהו, לפתוח את הלב הזה ולהפליג איתו ולהגיע איתו עמוק ורחוק וגבוה. להסתכל על מישהו שלא דומה לך, לא חושב כמוך, ולהגיד: "אתה אח שלי".
- נחזור על אחד המשפטים של רחלי: שני אנשים, שלוש דעות, אבל לב אחד!
- נבקש מהתלמידים להסביר את המשפט לפי הבנתם.
- נרחיב על המסר של המשפט: דיברנו קודם על חילוקי דעות. רחלי מחדדת את הנקודה ואומרת: גם בתוך קבוצה מותר שיהיו חילוקי דעות, אבל עלינו לזכור שאנו עם אחד עם לב אחד! וגם מי שלא חושב כמונו הוא חלק מהקבוצה. גם אותו אנו אוהבים.

שלב ד' – על יצחק רבין

- נאמר לתלמידים שבקרב יחול יום הזיכרון ה- 21 ליצחק רבין.
- נספר לתלמידים על יצחק רבין: יצחק רבין היה ראש ממשלה בישראל. הוא חתם על הסכמים הקרויים "הסכמי אוסלו", שאומרים שצריך לוותר על חלקים מארץ ישראל ולמסור אותם לערבים בתמורה לשלום. היו חלקים גדולים בעם שהתנגדו לדרך זו וסברו שארץ-ישראל אינה קלף מיקוח ולא מוסרים אותה. כפי שלמדנו – מותר לא להסכים. אבל היה איש אחד שלא ידע איך לנווט את חוסר ההסכמה שלו והוא החליט לפגוע ביצחק רבין. במוצאי שבת אחד הייתה עצרת גדולה של כל אלו שהזדהו עם הדרך של הסכמי אוסלו. בסיום אותה עצרת יצחק רבין נרצח. כל העם היה באבל, גם אלו שלא הסכימו עם הדרך של רבין. כי שימוש באלימות הוא מעשה חמור מאוד, ויותר חמורה מכך היא פגיעה בראש ממשלה. נדון: איך כל מה שלמדנו בשיעור קשור לרבין? (נזכיר – קובייה, אות, מילה, וויכוח).
- קובייה – ברגע שקובייה עוזבת זה משפיע על כל המגדל – ברגע שאדם עוזב את העולם הזה – זה משפיע על כל מי שנשאר כאן.
- אות, מילה – אות אחת משנה הרבה, קל וחומר מילה. צריך לחשוב על כל מה שיוצא לנו מהפה.
- וויכוח – גם בעת חוסר ההסכמה לא הכול אומרים, וודאי לא נותנים לוויכוח להשפיע על מערכת היחסים עם הזולת.
- נתלה על הלוח את תמונתו של יצחק רבין (נספח 1) ולידה את הכרזה "לוקחים אחריות על המילים" (קובץ נפרד מצורף).
- נאחל לתלמידים שיפנימו את המסר ויזהרו בדבריהם.

נספח 2 – ציר חייו של רבין

תאריכים על ציר הזמן:

- 1922 – ב- 1 במאסר נולד בירושלים לנחמיה ורוזה רבין.
- 1937 – התקבל לבית הספר החקלאי "כדורי". סיים לימודיו כחניך מצטיין.
- 1942 – 1948 היה ממפקדי ההגנה והמפקד הראשון בפלמ"ח.
- 1948 – מונה למפקד חטיבת "הראל". פיקד על הקרבות לשחרור ירושלים והדרך אליה, קצין המבצעים של חזית הדרום – השתתף בקרבות לשחרור הנגב.
- 1964 – מונה לרמטכ"ל השביעי של מדינת ישראל.
- 1967 - רבין במלחמת ששת הימים.
- 1968 – 1973 - שגריר ישראל בארה"ב.
- 1974 – התמנה לראש ממשלת ישראל.
- 1977 – התפטר מראשות הממשלה בעקבות גילוי חשבון בנק בלתי חוקי שהחזיקה רעייתו בארה"ב.
- 1984 – מונה לשר הביטחון בממשלת אחדות לאומית.
- 1992 – התמנה לראש הממשלה בפעם השנייה.
- 1993 – חתם עם יו"ר אשף, יאסר ערפאת, על הצהרת עקרונות להסכם עם אש"ף.
- 1994 – חתם על הסכם שלום עם ירדן בערבה.
- 1994 – זכה ביחד עם שמעון פרס ויאסר ערפאת בפרס נובל לשלום.
- 1995 – ב- י"ב בחשוון, 4 בנובמבר נרצח על-ידי מתנקש יהודי בתום עצרת שהתקיימה בכיכר מלכי ישראל בתל אביב.